

Arbocatalogus Tank en Was-deel 1 van 2: Basisteksten

Datum: 22 oktober 2025

Postief getoetst door de NLA 22 december 2025

Inhoud

Arbocatalogus Tank en Was -deel 1 van 2: Basisteksten	1
Afbakening arbocatalogus gevaarlijke stoffen	3
Structuur webversie	5
1. Gevaarlijke stoffen algemeen	8
Risicobeschrijving	8
Herkennen van gevaarlijke stoffen?	8
Gevaarsymbolen	8
Wat zijn belangrijke risico's in de Tank- en Wasbedrijven?	10
Wanneer is sprake van een risico door stoffen?	10
Routeplan: hoe voldoe je aan de wettelijke eisen?	11
Arbeidshygiënische strategie	12
Aanvullende eisen voor CMR-stoffen	12
Oplossingentabel	12
Achtergrondinformatie	13
2. Veilige opslag van producten	13
Risicobeschrijving	13
Eisen opvangvoorziening:	14
Scheiden van stoffen	14
Oplossingentabel	15
Achtergrondinformatie	15
3. Veilig omgaan met afval	16
Risicobeschrijving	16
Praktische oplossingen	16
4. Noodsituaties: incidenten met gevaarlijke stoffen en verpakkingen	16
Risicobeschrijving	17
Oplossingentabel	17
Achtergrondinformatie	18
5. Persoonlijke beschermingsmiddelen	18
Risicobeschrijving	18
Oplossingentabel	19
6. Schoonhouden van de shop, horeca en toiletruimtes	19
Risicobeschrijving	19
Instructie	20
Bijhouden shopvoorraad shopartikelen en incidenten met verkoopproducten	20
Veilig opslaan van de shopartikelen	20
Oplossingentabel	20
Achtergrondinformatie	21
7. Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	21
Risicobeschrijving	21
Oplossingentabel	22
Achtergrondinformatie	22
8. Werken met brandstoffen	22
Risicobeschrijving	22
Gezondheidsrisico	23
Brand- en explosiegevaar	23
Oplossingentabel	24
Achtergrondinformatie	24

9.	Werken in de wasinstallatie	24
	Risicobeschrijving	25
	Standaardwasmiddelen	25
	Speciaalreinigers	25
	Oplossingentabel	26
	Achtergrondinformatie	27
10.	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie	27
	Risicobeschrijving	27
	Oplossingentabel	28
	Achtergrondinformatie	28

Afbakening arbocatalogus gevaarlijke stoffen

Het onderdeel 'gevaarlijke stoffen' van de Arbocatalogus van de Tankstations en Autowasbedrijven is een nadere invulling van sociale partners in de sector van de arbowetgeving. In onderstaande tabel is aangegeven welk artikel in de arbowetgeving nader wordt ingevuld door de onderdelen in deze Arbocatalogus.

De maatregelen die zijn uitgewerkt zijn voor alle groepen van werknemers, tenzij anders aangegeven.

Hoofstukken		Art 4.1 C Berken van blootstelling algemene preventieve maatregelen	Art. 4.6 lid 1 + 2 Voorkomen van ongewilde gebeurtenissen	Artikel 4.7. Maatregelen bij ongewilde gebeurtenissen	Artikel 4.10d. lid 1 Voorlichting en onderricht	Artikel 8.2 Keuze persoonlijke beschermingsmiddel
Basistekst						
H01	Gevaarlijke stoffen algemeen				x (Routeplan)	
H02	Veilige opslag van producten		x			
H03	Veilig omgaan met afval					
H04	Noodsituaties			x	x	
H05	Persoonlijk beschermingsmiddelen					x
H06	Schoonhouden van shop horeca en toiletruimte	x				
H07	Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	x				
H08	Werken met brandstof		x			
H09	Werken in de wasinstallatie	x				
H10	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie	x				
Oplossingen						
O01	Absorptielkorrels			x		
O02	Absorptiedoeken			x		
O03	Doseersysteem dispenser	x				
O04	Procedure instructie werknemers	x	x		x	
O05	Lekbakken		x			
O06	Minder schadelijk product					
O07	Noodkit			x		

Hoofdstukken		Art 4.1 C Berken van blootstelling algemene preventieve maatregelen	Art. 4.6 lid 1 + 2 Voorkomen van ongewilde gebeurtenissen	Artikel 4.7. Maatregelen bij ongewilde gebeurtenissen	Artikel 4.10d. lid 1 Voorlichting en onderricht	Artikel 8.2 Keuze persoonlijke beschermingsmiddel
O08	Noodmaatregelenkalender					
O09	PBM: Achtergrondinformatie	x	x			x
O10	PBM medewerker wasbedrijf personenwagens	x	x			x
O11	PBM medewerker wasbedrijf trucks	x	x			x
O12	PBM medewerker tankstation	x	x			x
O13	Reiniging en verzorging van de huid (persoonlijke hygiene)	x				
O14	Schoonmaakplan	x				
O15	Veiligheidskasten		x			
O16	Werkplekinstructiekaarten (WIK) voor shopmedewerkers	x			x	
O16-1	WIK Pompeneilandreiniger	x			x	
O16-2	WIK Sanitairreiniger	x			x	
O16-3	WIK Vloerenreiniger	x			x	
O16-4	WIK Ovenreiniger	x			x	
O17	Werkplekinstructiekaarten (WIK) werken in de wasinstallatie	x			x	
O17-1	WIK Wasstraatproducten	x			x	
	Verantwoording Werkplekinstructiekaarten	x			x	

Structuur webversie

De Arbocatalogus voor de tankstations en voor de autowasbedrijven zijn digitale producten:

<https://www.arbocatalogusmobiel.nl/tankstation>

<https://www.arbocatalogusmobiel.nl/Autowasbedrijf>

In de webbased omgeving zijn de informatieonderdelen via hyperlinks onderling met elkaar verbonden. De actualisatie van het onderdeel gevaarlijke stoffen is uitgewerkt in tekstdocumenten. Daarbij zijn de informatieonderdelen in twee documenten gegroepeerd:

- **Basisteksten.** Hierin is per thema een introductietekst opgenomen en een oplossingentabel. Vanuit de oplossingentabel wordt je doorverwezen naar afzonderlijke oplossingen.
- **Oplossingen en WIK's.** Dit document bevat de oplossingen uit de afzonderlijke oplossingentabellen. En hierin zitten de Werkplekinstructiekaarten. Vanuit afzonderlijke oplossingen wordt verwezen naar een WIK.

Elke hoofdstuk in het document **Basistekst** bevat een paragraaf 'Oplossingentabel' met verwijzingen naar hoofdstukken uit het document **Oplossingen** en soms naar een ander hoofdstuk uit Basistekst. Hieronder is aangegeven welke verwijzingen de oplossingentabel bevatten.

Onderdeel waarnaar verwezen wordt vanuit de Basistekst		Hoofdstukken									
		x = verwijzing vanuit hoofdstuk Basistekst oplossingentabel naar ander onderdeel (x) indirecte doorverwijzing									
		Gevaarlijke stoffen algemeen	Veilige opslag van producten	Veilig omgaan met afval	Noodsituaties	Persoonlijk beschermingsmiddelen	Schoonhouden van shop horeca en toiletruimte	Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	Werken met brandstof	Werken in de wasinstallatie	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie
Basistekst		H01	H02	H03	H04	H05	H06	H07	H08	H09	H10
H01	Gevaarlijke stoffen algemeen	x									
H02	Veilige opslag van producten	x								x	
H03	Veilig omgaan met afval	x									
H04	Noodsituaties	x									
H05	Persoonlijk beschermingsmiddelen	x			x						
H06	Schoonhouden van shop horeca en toiletruimte	x									
H07	Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	x									
H08	Werken met brandstof	x									
H09	Werken in de wasinstallatie	x									

Onderdeel waarnaar verwezen wordt vanuit de Basistekst		Hoofdstukken									
		x = verwijzing vanuit hoofdstuk Basistekst oplossigentabel naar ander onderdeel (x) indirecte doorverwijzing									
		Gevaarlijke stoffen algemeen	Veilige opslag van producten	Veilig omgaan met afval	Nood-situaties	Persoonlijk beschermings-middelen	Schoonhouden van shop horeca en toiletruimte	Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	Werken met brand-stof	Werken in de wasinstal-latie	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie
		H01	H02	H03	H04	H05	H06	H07	H08	H09	H10
H10	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie	x									
Oplossingen											
O01	Absorptielkorrels				x						
O02	Absorptiedoeken				x						
O03	Doseersysteem dispenser							x		x	x
O04	Procedure instructie werknemers		x		x		x	x	x	x	x
O05	Lekbakken		x								
O06	Minder schadelijk product		x							x	
O07	Noodkit				x						
O08	Noodmaatregelenkalender				x				x		
O09	PBM: Achtergrondinformatie		x		(x)	x	x	x	x	x	x
O10	PBM medewerker wasbedrijf personenwagens		x			x				x	x
O11	PBM medewerker wasbedrijf trucks		x			x				x	x
O12	PBM medewerker tankstation		x		(x)	x	x	x	x		
O13	Reiniging en verzorging van de huid (persoonlijke hygiëne)						x	x			x
O14	Schoonmaakplan							x			x
O15	Veiligheidskasten		x								
O16	Werkplekinstructiekaarten (WIK) voor shopmedewerkers						x	x			
O16-1	WIK Pompeilandreiniger						(x)	(x)			
O16-2	WIK Sanitairreiniger						(x)				
O16-3	WIK Vloerenreiniger						(x)				
O16-4	WIK Ovenreiniger						(x)				

Onderdeel waarnaar verwezen wordt vanuit de Basistekst		Hoofdstukken x = verwijzing vanuit hoofdstuk Basistekst oplossigentabel naar ander onderdeel (x) indirecte doorverwijzing									
		Gevaarlijke stoffen algemeen	Veilige opslag van producten	Veilig omgaan met afval	Nood-situaties	Persoonlijk beschermingsmiddelen	Schoonhouden van shop horeca en toiletruimte	Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein	Werken met brandstof	Werken in de wasinstallatie	Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie
		H01	H02	H03	H04	H05	H06	H07	H08	H09	H10
O17	Werkplekinstructiekaarten (WIK) werken in de wasinstallatie									x	
O17-1	WIK Wasstraatproducten									(x)	
	Verantwoording Werkplekinstructiekaarten					(x)	(x)	(x)		(x)	(x)

1. Gevaarlijke stoffen algemeen

Trefwoord: gevaarlijke stoffen algemeen

Secundaire trefwoorden

Gevaarlijke producten, giftige stof, chemische stof, oplosmiddelen, brandbare stoffen

Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Herkennen van gevaarlijke stoffen?

Gevaarlijke stoffen zijn stoffen die schade of ernstige hinder kunnen veroorzaken voor mens, dier en milieu. Denk daarbij aan brand, explosie, huid- of oogbeschadiging, vergiftiging, giftig voor het milieu. Bij de Tankstations en Wasbedrijven zijn gevaarlijke stoffen qua toepassing te onderscheiden in:

- brandstoffen;
- schoonmaak- en desinfectiemiddelen, voor gebruik op locatie;
- reinigings- en onderhoudsproducten voor wasstraat en wasbox ("carwash- chemie");
- verkoopproducten, zoals voertuigonderhoudsmiddelen (o.a. motorolie, ruitensproeiervloeistof, velgenreiniger, koelvloeistof, additieven, reinigers), smeermiddel, aanmaakvloeistof;
- dieseluitlaatgas.

≤uitgebreide tekst, uitklappen≥

De producten waar je mee in aanraking komt zijn meestal mengsels van verschillende stoffen. Of een product gevaarlijk is, hangt af van de gevaareigenschappen van de stoffen die er in zitten en de concentratie. Bijvoorbeeld: in wasmiddelen zitten stoffen die bijtend zijn. Als het wasmiddel verdund wordt met water, dan is dat product veel minder bijtend.

Internationaal is wettelijk geregeld (in het GHS) dat ieder product met gevaarlijke stoffen voorzien moet zijn van een etiket, waarop te zien is welke gevaren het product met zich meebrengt. Op het etiket staan dan gevaarsymbolen, gevarenaanduidingen (H-zinnen) en voorzorgsmaatregelen (P-zinnen). Welke gevaarsymbolen je kunt tegenkomen op producten bij de Tankstations en Wasbedrijven en wat dat betekent kun je vinden in bijgaande tabel.

Gevaarsymbolen

In onderstaande tabel worden gevaarsymbolen aangegeven, die je op producten bij de Tankstations en Wasbedrijven kunt tegenkomen.

	<p>Ontvlambaar</p> <p>Risico Product kan gemakkelijk vlam vatten als het in contact komt met een ontstekingsbron (brandende sigaret, lucifer, vonk, heet oppervlak)</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Benzine, ruitensproeiervloeistof, aanmaakvloeistof, smeermiddel, interieurreiniger, desinfectiemiddel</p>
	<p>Bijtend / Corrosief</p> <p>Risico Product heeft een vernietigend effect op lichaamsweefsels als huid, ogen en slokdarm en veroorzaakt chemische brandwonden. Daarnaast kan het product textiel, hout en metaal aantasten.</p>

	<p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Schoonmaakmiddelen, ontkalker, reinigings- en onderhoudsproducten voor wasinstallaties</p>
	<p>Irriterend / Schadelijk</p> <p>Risico Sommige producten leveren direct irritatie op bij opname via de mond of contact met de huid of de ogen en bij inademen. Sommige van deze producten kunnen ontstekingen veroorzaken of kunnen bij veel opname schadelijk zijn. (Gezondheidsgevaar is minder ernstig dan bij giftige/toxische - en bijtende stoffen en bij stoffen met een lange termijn gezondheidsgevaar.)</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Schoonmaakmiddelen, ontkalker, reinigings- en onderhoudsproducten voor wasinstallaties, koelvloeistof, smeermiddel, additieven, desinfectiemiddelen</p>
	<p>Gezondheidsgevaar op lange termijn</p> <p>Risico Product kan bij opname via de mond of de huid of bij inademen mogelijk kankerverwekkend zijn of op een andere manier schadelijk voor de gezondheid, bijvoorbeeld voor de voortplanting, het zenuwstelsel of andere organen.</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Benzine, koelvloeistof, tar remover, additieven</p>
	<p>Toxisch (giftig)</p> <p>Risico Product kan bij opname door de mond, via de huid of bij inademen ernstig gevaar opleveren en dodelijk zijn.</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Pesticide, biocide, methanol</p>
	<p>Houder onder druk</p> <p>Risico Blootstellen aan hoge temperaturen kan brand of ontploffen tot gevolg hebben.</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Gasflessen (samengeperste gassen en vloeibaar gemaakte gassen)</p>
	<p>Milieugevaarlijk</p> <p>Risico Product dat – als het in het milieu terecht komt – schadelijk is voor de organismen; bijvoorbeeld sterfte van vissen of insecten veroorzaken.</p> <p>Voorbeelden van waar het kan worden aangetroffen Benzine, desinfectiemiddel</p>

In de eerste plaats is op het etiket de veiligheidsinformatie te vinden. Daarnaast moet van iedere gevaarlijke stof een veiligheidsinformatieblad (VIB) of Safety Data Sheet (SDS) beschikbaar zijn. De leverancier moet een VIB of SDS verstrekken bij levering van het product. Het VIB geeft uitgebreide informatie over de stoffen die in het product zitten, de gevaren van die stoffen, welke beschermende maatregelen of welk type persoonlijke beschermingsmiddelen gebruikt moeten worden en wat er moet gebeuren bij calamiteiten. Dit is voor een groot deel technische informatie en moeilijk te lezen. Bovendien gaat die informatie over het gebruik van het product in uiteenlopende situaties.

De voorgeschreven beschermende maatregelen sluiten daardoor vaak niet aan op de wijze van gebruik in de praktijk. Daarom is het wenselijk de veiligheidsinformatiebladen om te zetten naar voor de gebruiker begrijpbare werkinstructies. Deze zijn dan als 'werkplek-instructiekaart' (WIK) op de werkplek beschikbaar. Houdt de VIB wel beschikbaar voor noodsituaties, om mee te geven naar de arts of bij eerste hulp.

Wat zijn belangrijke risico's in de Tank- en Wasbedrijven?

Het risico op brand of explosie vanwege de brandstoffen wordt bij tankstations al sterk beheerst door middel van de milieuwetgeving en vergunningvereisten. In aanvulling daarop geeft deze Arbocatalogus aan hoe medewerkers beschermd worden tegen risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Daarnaast is het veilig opslaan van gevaarlijke stoffen en het goed handelen bij noodsituaties aandachtspunt van deze arbocatalogus. De uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd:

- Medewerkers worden nagenoeg niet blootgesteld aan de brandstoffen (damp, vloeistof) aangezien klanten zelf tanken, de tankinstallaties uitgerust zijn met dampretourvoorzieningen en het technisch onderhoud van de tankinstallaties is uitbesteed aan gespecialiseerde firma's.
- In de shops (winkel, kiosk) van de tankstations worden sommige producten verkocht die onder de definitie van gevaarlijke stoffen vallen. Deze stoffen worden alleen verkocht in gesloten verpakking. Aandachtspunt is het voorkomen van beschadiging van verpakkingen/veilig opslaan van producten en weten wat te doen bij incidenten, zoals het morsen van producten.
- Tot de werkzaamheden behoort het schoonmaken van de verkoopruimte, backoffice, horeca-apparatuur, toiletruimtes, buitenterrein, pompeilanden en de ruimtes van de wasinstallatie. De schoonmaakproducten, die daarbij gebruikt worden, zijn een aandachtspunt.
- Wasinstallaties: medewerkers zijn in sommige situaties betrokken bij het (voor-)reinigen van voertuigen. Daarbij kunnen ze blootgesteld worden aan de reinigingsmiddelen. Bij wasinstallaties zorgen medewerkers voor het op peil houden van de reinigings- en onderhoudsproducten. Het technisch onderhoud aan de wasinstallaties is doorgaans uitbesteed of wordt door gespecialiseerde medewerkers gedaan.
- Dieselmotoremissie (DME) wordt beschouwd als kankerverwekkende stof. Medewerkers moeten zo min mogelijk blootgesteld worden aan DME. Dit is vooral een aandachtspunt voor de Wasbedrijven aangezien daar voertuigen in 'binnenruimtes' uitstoot veroorzaken.

Wanneer is sprake van een risico door stoffen?

Stoffen hebben verschillende eigenschappen, ook als het gaat om gezondheidsrisico's. Bij de ene stof kan een kleine hoeveelheid al effecten veroorzaken en bij een andere is daar veel voor nodig. De effecten waar je aan moet denken m.b.t. de risico's van stoffen in de Tank en Wasbedrijven zijn:

Acute effecten:

oogschade of huidschade door een bijtende stof, zoals een ontkalker;
acute longproblemen door inademing van bijtende of giftige damp/nevel (zoals een chloorbleekmiddel), gas of een stof waar je allergisch voor bent;
acuut onwel worden of vergiftigd worden door giftige of verdovende stof of doordat er te weinig zuurstof is (in besloten ruimtes/kelders waar weinig ventilatie is).
schade aan de vruchtbaarheid, de zwangerschap of het kind, bij opname van zogenaamde mutagene of reprotoxische stoffen (zie ook [aanvullende eisen aan CMR stoffen¹](#)).

Lange termijn effecten:

- Longbeschadiging door het vaak inademen van schadelijke stoffen;
- Schade aan andere organen/zenuwstelsel doordat schadelijke stoffen zijn opgenomen door inademing, via de huid of door opname via de mond (zoals zenuwstelselschade OPS door teveel inademen van organische oplosmiddelen);
- Ontwikkelen van een allergische reactie op stoffen;
- Ontwikkelen van kanker door veelvuldige blootstelling aan schadelijke stoffen (zoals DME of bepaalde koolwaterstoffen).

Gevaarlijke stoffen kunnen via verschillende routes schade aanrichten:

- Via de mond wordt de stof ingeslikt, waardoor dit in het maag-darmkanaal komt.
- Via de mond en neus wordt de stof ingeademd, waardoor de stof in de longen komt en via de longen in de bloedbaan kan komen.
- Via de huid, waardoor de stof in de bloedbaan komt.

¹ Hyperlink naar betreffende webtekst in arbocatalogus

Of er schade kan optreden is o.a. afhankelijk van de eigenschappen van de stof, alsmede van de *mate van blootstelling*: hoeveel van het product krijg je binnen of kom je mee in aanraking. Daarom moet steeds bekeken worden via welke route en in welke mate je in contact kunt komen met de stoffen (blootstellingsbeoordeling).

Routeplan: hoe voldoe je aan de wettelijke eisen?

Een werkgever is verplicht te zorgen voor een veilige en gezonde werkplek voor werknemers. De werknemer is verplicht instructies op te volgen en veilig en gezond te werken voor zichzelf en collega's. Met stoffen moet zorgvuldig gewerkt worden. Als onderdeel van de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) moet ook de blootstelling aan gevaarlijke stoffen beoordeeld worden. Dit alles samen noemen we het 'Stoffenbeleid' als onderdeel van het Arbobeleid. Om dit compleet te krijgen volg je onderstaande routeplan:

Routeplan

1. De gevaren kennen

Lijst maken van producten en hun gevaren (zie etiket en VIB): het stoffenregister. Zorg dat je van ieder product een actueel Veiligheidsinformatieblad (VIB) hebt. Let daarbij op de [aanvullende eisen](#)² voor kankerverwekkende, mutagene en voor de voortplanting vergiftige stoffen.

2. Vervangen

Gevaarlijke producten? Bekijk of producten met gevaren vervangen kunnen worden door producten die minder bezwaarlijk zijn. Dat geldt zeker voor CMR stoffen. Ruim oude producten die nog in de opslag staan op.

3. Blootstelling in kaart brengen:

Bekijk hoe medewerkers met producten in contact komen en in welke mate (hoe vaak hoeveel), begin met de producten waar veel mee gewerkt wordt en met de producten met de grootste gevaren.

4. Veilige werkwijze bepalen:

Bedenk maatregelen zodat medewerkers niet of minder blootgesteld worden. Pas bij het kiezen van maatregelen de [arbeidshygiënische strategie](#) toe. Eerst technische maatregelen, zoals gebruik van automatische dosering, ventilatie en afzuiging, technieken waarmee minder product in de lucht komt. Daarna veilige manieren van werken: opbrengen reinigingsmiddelen zonder in nevel of damp te staan, voorkomen dieselrook in werkzone, e.d. en als sluitstuk, welke persoonlijke beschermingsmiddelen effectief zijn en hoe die te gebruiken. Verwerk dit alles tot praktische werkinstructies.

5. Noodmaatregelen

De veilige werkwijze moet blootstelling voorkomen. Maar als er dan toch iets mis gaat dan is het belangrijk dat meteen adequaat gehandeld wordt. Denk aan EHBO, opruimen gemorste vloeistof, blussen. Neem hiervoor concrete instructies op in het de [noodmaatregelenkalender](#)³.

6. Veilige opslag

Een ander aspect dat in de vorige stappen meegenomen moet worden, is het veilig opslaan van gevaarlijke producten. Dit is er op gericht dat stoffen niet in het milieu komen (weglekken), niet met elkaar reageren (vermengen), geen brandrisico veroorzaken en bij brand geen extra risico's veroorzaken. Dat geldt ook voor afval.

7. Voorlichting en instructie + toezicht daar op.

De voorgaande stappen zorgen dat je weet hoe je het wilt hebben. Nu is het zaak de medewerkers goed te informeren en er op toe te zien dat ze veilig werken. Hierbij zijn praktische werkinstructies nodig die in begrijpelijke taal en beeld aangeven hoe de verschillende werkzaamheden gedaan moeten worden. Zorg dat iedere medewerker de [instructies](#)⁴ kent.

8. Borgen en verbeteren

Werk iedere nieuwe medewerker goed in aan de hand van de werkinstructies. Dit ook niet vergeten als ze andere werkzaamheden er bij krijgen. Voer zo nu en dan een check uit of alles nog is en gebeurt zoals het is afgesproken. Denk aan nieuwe producten/andere taakverdeling/werkwijze,

² Hyperlink naar betreffende webtekst in arbocatalogus

³ Hyperlink naar oplossing 'noodmaatregelenkalender

⁴ Hyperlink naar oplossing Procedure instructie medewerkers

nieuwe persoonlijke beschermingsmiddelen, nieuwe medewerkers, enz. . In de dagelijkse gang van zaken let je er vaak niet op, dus plan dit in, maak er een vaste procedure van.

Nadere blootstellingsbeoordeling: om zeker te zijn dat de werkwijze niet tot teveel blootstelling leidt, is het nodig via berekening of meting na te gaan of de belasting minder is dan de grenswaarde. Die beoordeling is nodig bij stoffen die kans op gezondheidsschade geven bij inademing. Hier is specifieke kennis voor nodig, dus laat je daarin bijstaan door de Arbodienst of een deskundige (arbeidshygiënist).

De techniek en ook de chemische producten zijn voortdurend aan het veranderen. Bekijk ieder jaar wat de veranderingen zijn, controleer de stoffenlijst en of de situatie in het bedrijf nog verder verbeterd kan worden.

Arbeidshygiënische strategie

Bij het oplossen of verminderen van het probleem moet een stappenplan gevolgd worden. Dit wordt de arbeidshygiënische strategie genoemd. Het stappenplan bestaat eruit dat bronaanpak de meest gewenste oplossing is en de persoonlijk beschermingsmiddelen de laatste optie. Je past maatregelen lager in de rangorde pas toe, als maatregelen hoger in het rijtje niet voldoende werken of redelijkerwijs (nog) niet gerealiseerd kunnen worden.

NB. 'redelijkerwijs' kan bij kankerverwekkende en mutagene stoffen niet de reden zijn om een bronmaatregel niet te nemen.

- 1) **Wegnemen/ beperking bron:** de bron van het probleem weg nemen, zoals vervangen van agressieve reiniger door een milder, bij voorkeur onschadelijk product.
- 2) **Technische maatregelen** gebruiken die de blootstelling tegen gaan of beperken: zoals automatische dosering via doseerpompen in plaats van handmatig werken met de stoffen, afzuiging en ventilatie;
- 3) **Organisatorische maatregelen** die collectieve bescherming geven: zoals verminderen van de blootstelling door taakrotatie, het geven van instructie in de omgang met gevaarlijke stoffen;
- 4) **Persoonlijke beschermingsmiddelen** die individuele bescherming bieden: zoals veiligheidsschoenen, veiligheidsbril en handschoenen.

Aanvullende eisen voor CMR-stoffen

Extra zorgvuldigheid is nodig bij het gebruik van zogenaamde CMR-stoffen; carcinogene stoffen (kankerverwekkend), mutagene stoffen (veroorzaken veranderingen in het genetisch materiaal) en reprotoxische of teratogene stoffen (schadelijk voor de zwangerschap), vanwege hun ernstige en blijvende effect op de gezondheid.

Als producten stoffen bevatten met deze eigenschappen, dan zijn daar waarschuwingzinnen voor aangegeven op het etiket en in het veiligheidsinformatieblad (paragraaf 2.1): H340, H350, H360, H361 of H362.

Voor deze groep van stoffen geldt dat hiervoor:

1. Vervangingsplicht indien technisch haalbaar.
2. Beschreven wordt waarom deze niet vervangen kunnen worden door producten met minder gezondheidsbezwaren. Deze stoffen mogen alleen gebruikt worden als het echt niet anders kan.
3. Een uitgebreide registratie doen, waarin is aangegeven hoeveel van dat product gebruikt wordt, bij welke werkzaamheden, wat bij die werkzaamheden de mate van blootstelling is en hoe die blootstelling kan optreden. Er moet worden bijgehouden welke medewerker betrokken is bij de werkzaamheden met deze stoffen. Deze gegevens moeten 40 jaar bewaard blijven.
4. Alle technische maatregelen die mogelijk zijn worden ingezet om de blootstelling tegen te gaan.
5. Vrouwen die zwanger zijn of borstvoeding geven en personen die jonger zijn dan 18 jaar (jeugdigen) mogen niet werken met de CMR stoffen en ook niet werken aan installaties waar deze stoffen in zitten.

Oplossingentabel

In deze catalogus worden de volgende onderwerpen over werk en gevaarlijke stoffen behandeld:

Informatie over voorzieningen	Informatie over werkzaamheden
Veilige opslag van producten	Schoonhouden van de shop en horeca

Informatie over voorzieningen	Informatie over werkzaamheden
Veilig omgaan met afval	Schoonhouden van pompeiland en terrein
Noodsituaties stoffen en verpakkingen	Werken met brandstoffen
Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)	Werken in de wasinstallatie
	Schoonhouden en onderhoud wasinstallaties

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbosite Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Branche RI&E Tankstations en Wasbedrijven (Risico-inventarisatie en evaluatie)	Branche RI&E - Veilig en gezond werken in het Motorvoertuigenbedrijf en Tweewielerbedrijf
Arbosite FNV Metaal(rubriek "Gevaarlijke stoffen op het werk")	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Drive belangenvereniging	Dit is onze Drive - Drive
BOVAG	https://www.bovag.nl/over-bovag
Arboportaal SZW	www.arboportaal.nl
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Zelfinspectie Gevaarlijke stoffen (SZW)	https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/werken-met-gevaarlijke-stoffen
Ministerie Infrastructuur en Waterstaat	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Rijksoverheid.nl
Wetten waaronder de Arbowet en het Arbobesluit	www.wetten.nl
Publicatiereeks gevaarlijke stoffen (PGS)	https://publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl/

2. Veilige opslag van producten

Trefwoord: Veilige opslag van producten

Secundaire trefwoorden

PGS, opvangbakken, lekbakken, ruitensproeiervloeistof, veiligheidskast, opslag.

Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Een deel van de producten bestemd voor de verkoop en ook de producten die in de wasinstallatie worden gebruikt, kunnen brandgevaarlijk zijn of schade veroorzaken als ze in het milieu terecht komen. Daarom moeten deze op een speciale manier opgeslagen worden. De eisen aan opslag van gevaarlijke stoffen, zowel bovengronds als ondergronds, liggen vast in het Activiteitenbesluit milieubeheer, de Activiteitenregeling milieubeheer en de PGS-richtlijnen. In de omgevingsvergunning kunnen aanvullende eisen gesteld worden.

≤uitgebreide tekst, uitklappen≥
(uitgebreide tekst)

Belangrijk is dat bij lekkage de gevaarlijke stoffen worden opgevangen en niet in het milieu terecht kunnen komen of tot een brandgevaarlijke situatie kunnen leiden. Daarnaast is van belang dat producten niet bij elkaar kunnen komen, als dat kan leiden tot gevaarlijke reacties. Tot slot moet

de opslag voorkomen dat bij brand extra gevaren ontstaan (domino-effecten, giftige dampen, moeilijk te blussen brand, e.d.).

Producten voor de verkoop mogen worden uitgesteld in de shop. De eisen voor de verkooppriimte zijn ruimer dan die voor opslag in het magazijn: er mag meer product in de shop staan (ook zonder lekbak) dan in de magazijnruimte of andere gebouwdelen of op het buitenterrein is toegestaan. Wat exact toegestaan is wordt aangegeven in het Activiteitenbesluit milieubeheer, de Activiteitenregeling milieubeheer en de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen nummer 15 (PGS 15). Op hoofdlijn komt dit op het volgende neer:

Voor producten zoals motorolie en ruitensproeiervloeistof en producten met corrosieve stoffen moet in het magazijn een opvangvoorziening zijn. Dit kan een lekbak zijn of een vloeistofkerende vloer. Bij een hoeveelheid van meer dan 50 liter brandbare vloeistoffen (ADR-categorie 3, Verpakkingsgroep III), alsmede bij een hoeveelheid van meer dan 250 liter corrosieve stoffen (ADR-categorie 8, Verpakkingsgroep II en III) geeft Hoofdstuk 3 van de PGS 15 aanvullende voorschriften. Hieronder vind je de samenvatting.

Eisen opvangvoorziening:

De opslagvoorziening of lekbak moet bestand zijn tegen de inwerking van de opgeslagen gevaarlijke stoffen. De opvangcapaciteit moet tenminste 110% van de inhoud van de grootste verpakking zijn. Echter, als 10 % van de totale inhoud van de verpakkingen meer is dan 110 % van de inhoud van de grootste verpakking, dan moet de opvangcapaciteit gelijk zijn aan 10 % van de totale inhoud van alle opgeslagen gevaarlijke stoffen.

Een alternatief voor de lekbak is de vloeistofkerende vloer. Dan moet de constructie juist zijn. Dit betekent dat:

- De vloer voorzien is van wanden, drempels of opstaande randen.
- De vloer in staat is de vloeistoffen op te vangen.
- De opvangcapaciteit voldoende is.
- Er geen afvoer is naar het riool.

Voorbeeld 1:

De volgende vaten zijn aanwezig: 1 vat met 100 liter, 4 vaten met 75 liter en 2 vaten met 50 liter. Gezamenlijk betekent dit een opslag van 500 liter:

- 110% van de inhoud van de grootste verpakkingseenheid = $110\% \times 100 \text{ liter} = 110 \text{ liter}$
- 10% zijn van de inhoud van alle opgeslagen stoffen = $10\% \text{ van } 500 \text{ liter} = 50 \text{ liter}$

De grootste waarde telt, dus de opvangcapaciteit moet **110 liter** bedragen.

Voorbeeld 2:

De volgende vaten zijn aanwezig: 1 vat met 30 liter, 20 vaten met 25 liter. Gezamenlijk betekent dit een opslag van 530 liter:

- 110% van de inhoud van de grootste verpakkingseenheid = $110\% \times 30 \text{ liter} = 33 \text{ liter}$
- 10% zijn van de inhoud van alle opgeslagen stoffen = $10\% \text{ van } 530 \text{ liter} = 53 \text{ liter}$

De grootste waarde telt, dus de opvangcapaciteit moet 53 liter bedragen.

Scheiden van stoffen

Stoffen kunnen als ze bij elkaar komen met elkaar reageren. Ook kan lekkage van een bijtende stof de verpakking van andere stoffen aantasten. Daarom moet de opslag zo ingedeeld worden dat gevaarlijke combinaties van elkaar gescheiden zijn. Praktisch houdt dit in dat je stoffen die giftig zijn en CMR-stoffen niet in hetzelfde vak opslaat bij andere gevaarlijke stoffen. Ook zure en alkalische stoffen moeten gescheiden opgeslagen worden, dus moeten die ook boven gescheiden lekbakken geplaatst worden. Tot slot zorg je dat stoffen, die de verpakking kunnen aantasten, in een stelling niet opgeslagen zijn boven kwetsbare verpakkingen in een lager schap.

In het tankstation, in de shop, het magazijn en op het buitenterrein, is met name de brandgevaarlijke ruitensproeiervloeistof een risico; met name de winter-ruitensproeiervloeistof, omdat deze ontvlambaar is. Daar gelden beperkingen voor de maximaal aanwezige hoeveelheid en de wijze waarop deze opgeslagen moet worden. Als dit product buiten de shopruimte op voorraad gehouden wordt, dan zijn daarvoor speciale voorzieningen nodig. Uit de regelgeving voor de opslag Besluiten activiteiten leefomgeving (Bal) en [PGS 15](#)) van deze stof blijkt het volgende:

- In de verkooppriimte minder dan 300 liter ruitensproeiervloeistof (vlampunt lager dan 40°C, zie hiervoor paragraaf 9.1 van het Veiligheidsinformatieblad): geen lekbak verplicht.
- In de verkooppriimte tussen de 300 en 800 liter ruitensproeiervloeistof (vlampunt lager dan 40°C) aanwezig: lekbak verplicht.

- Op het buitenterrein opgeslagen ruitensproeiervloeistof moet tegen alle weersomstandigheden bestand zijn en de verpakkingen mogen ten hoogste 5 liter zijn. Er moet een lekbak onder staan die de complete inhoud kan opvangen. De lekbak moet leeg zijn (let op inslag van regenwater e.d.)
- Minder dan 50 liter aanwezig in het magazijn: brandgevaarlijke vloeistoffen opslaan boven een [opslagvoorziening](#)⁵ die 100% van het product kan opvangen, bovendien moet sprake zijn van gedegen opslag en mag het product niet op de grond staan.
- Meer dan 50 liter aanwezig in het magazijn: brandgevaarlijke stoffen moet opgeslagen worden in een speciale brandveiligheidsopslagkast.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Vervangen: bron wegnemen	Technische maatregelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
Minder schadelijk product	Lebakken	Procedure instructie medewerkers	Persoonlijke beschermingsmiddelen medewerker tankstation
	Veiligheidskast		Persoonlijke beschermingsmiddelen medewerker wasbedrijf personenauto's
			PBM medewerker wasbedrijf trucks
			PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Drive	https://drivenederland.nl/
BOVAG	https://www.bovag.nl/over-bovag
Arbosite FNV	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezond.nl
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Zelfinspectie Gevaarlijke stoffen (ISZW)	https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/werken-met-gevaarlijke-stoffen
Publicatierreeks Gevaarlijke Stoffen PGS	www.publicatierreeksgevaarlijkestoffen.nl
Activiteitenbesluit	https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/activiteitebesluit/
Informatie over lekbakken over opslag gevaarlijke stoffen	http://zakelijk.infonu.nl/onderneming/88367-lekbakken-voor-opslag-gevaarlijke-stoffen-en-olieproducten.html

⁵ Hyperlink naar webtekst 'eisen aan opslagvoorziening'

3. Veilig omgaan met afval

Trefwoord: Veilig omgaan met afval (10042021)

Secundaire trefwoorden
Afval, lege verpakking, brandgevaar
Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Wat zijn de gevaren van afval? In de shop bij het tankstation worden voertuig-onderhoudsmiddelen verkocht. Klanten kunnen deze gebruiken en de lege verpakking achterlaten. Daarnaast laten klanten ook ander afval achter. Hiervoor moeten goede voorzieningen zijn, zodat het afval op veilige wijze wordt achtergelaten, alsmede dat medewerkers die dit opruimen dit op een veilige manier kunnen doen. Daarnaast kan dit afval brandgevaar veroorzaken, dus de manier waarop en de plaats waar dit opgeslagen wordt moet hiervoor geschikt zijn.

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

Brand in afval kan ontstaan door roken/peuken, door broei of door vandalisme en brandstichting. Poetsdoeken waar olie of oplosmiddel in zit kunnen in de afvalbak spontaan gaan branden door broei.

Wat bezoekers achterlaten als afval, heb je beperkt invloed op. Daar kunnen gevaarlijke stoffen bij zitten of scherpe voorwerpen zoals glasscherven en gebruikte injectienaalden. Daarom houd je rekening met 'het ergste geval' door de afvalvoorzieningen zo veilig mogelijk te maken. Daarbij besteed je ook aandacht aan hoe de medewerkers het afval moeten opruimen (leggen afvalbakken).

Praktische oplossingen

- Zorg voor afvalbakken die zo min mogelijk risico geven op ontbranding/vlamdovend zijn.
- Plaats afvalbakken op plaatsen waar, als deze in brand gaan, de kans op vervolgschade zo klein mogelijk is (bv. niet nabij ATEX-zone, of tegen gebouw/afdak).
- Zorg voor brandblussers onder handbereik op plaatsen waar afval in de brand kan gaan.
- Zorg dat het legen van afvalbakken zodanig kan, dat medewerkers zo min mogelijk risico lopen om met het afval in aanraking te komen (open te klappen, zak gemakkelijk af te sluiten, niet te overbeladen).
- Gebruik geschikte handschoenen bij het opruimen van het afval, zodat het verwondingsrisico minimaal is en instrueer medewerkers over de juiste werkwijze.
- Zorg dat de zone waar brandrisico's kunnen ontstaan duidelijk herkenbaar 'verboden te roken' zijn en zorg in zones, waar roken is toegestaan, voor veilige en opvallende/uitnodigende asbakken (op de plaatsen waar bezoekers kunnen roken).
- Richt voor afvalcontainers een vaste plek in op het buitenterrein, buiten het bereik van onbevoegden, bijvoorbeeld door een hek te plaatsen.
- Gebruik afvalcontainers met afsluitbare deksels.
- Plaats borden die bezoekers attenderen op de huisregels wat betreft afval en de regels met betrekking tot roken.

4. Noodsituaties: incidenten met gevaarlijke stoffen en verpakkingen

Trefwoord: Noodsituaties: incidenten met gevaarlijke stoffen en verpakkingen

Secundaire trefwoorden

AC Tank en Was GevStof deel 1 def2025
Pagina 16 van 28

Incidenten, calamiteiten, brand, lekkage, morsen, EHBO, BHV, opruimen.

Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Bij een aanrijding op het tankstation, bij lekkages of andere incidenten met gevaarlijke stoffen is snel en doeltreffend optreden van de medewerkers cruciaal. Op het moment van het incident is er geen tijd om er over na te denken wat allemaal moet gebeuren. Dat denkwerk doe je aan de voorkant en vertaal je in een concreet 'noodplan', leidraad daarin is de [Noodmaatregelenkalender](#)⁶. Dat geldt niet alleen voor incidenten met gevaarlijke stoffen, maar ook voor andere calamiteiten die zich kunnen voordoen. Het noodplan is tevens het draaiboek voor de bedrijfshulpverlening (BHV).

≤uitgebreide tekst, uitklappen≥
(uitgebreide tekst)

Om adequaat te handelen in noodsituaties bekijk je welke 'noodscenario's' zich zouden kunnen voordoen. Van die scenario's bepaal je:

- Hoe betrokkenen direct beschermd worden, zodat ze geen acties ondernemen die hen zelf in gevaar brengen (dat geldt ook voor bezoekers/derden die aanwezig zijn).
- Hoe zo snel mogelijk te handelen, zodat de calamiteit niet groter wordt (bron stoppen, bestrijding, indammen)
- Hoe zo snel mogelijk alle betrokkenen in veiligheid gebracht worden.
- Wie welke acties doet om de voorgaande drie doelen te bereiken (taakverdeling en aansturing)
- Welke voorzieningen je nodig hebt in die situaties om adequaat te kunnen handelen (instructies, blusmiddelen, alarmering, beschermingsmiddelen, materialen om stoffen in te dammen en op te ruimen, e.d.).
- Tot slot ook de nazorg niet vergeten: incidentmelding, schadeclaims, slachtofferhulp.

Om te bepalen wat de juiste actie is bij incidenten met stoffen kunnen de veiligheidsinformatiebladen (paragraaf 4, 5 en 6) of de daarvan afgeleide Werkplekinstructiekaart gebruikt worden. Daar staat specifieke informatie in over bescherming, bestrijding en EHBO.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Vervangen: bron wegnemen	Technische maatregelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
	Noodkit	Noodmaatregelenkalender	Persoonlijke beschermingsmiddelen
	Absorptiekorrels	Procedure instructie medewerkers	
	Absorptiedoeken		

⁶ Hyperlink naar Noodmaatregelenkalender
AC Tank en Was GevStof deel 1 def2025
Pagina 17 van 28

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Drive	Homepage - Drive
BOVAG	https://www.bovag.nl/over-bovag
Arbosite FNV	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezond.nl
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Zelfinspectie Gevaarlijke stoffen (ISZW)	https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/werken-met-gevaarlijke-stoffen
Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen PGS	www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl
Activiteitenbesluit	www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienm
Informatie over lekbakken over opslag gevaarlijke stoffen	http://zakelijk.infonu.nl/onderneming/88367-lekbakken-voor-opslag-gevaarlijke-stoffen-en-olieproducten.html

5. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Trefwoord: Persoonlijke beschermingsmiddelen

Secundaire trefwoorden

Veiligheidsschoenen, handschoenen, beschermende kleding, laarzen, veiligheidsbril, thermokleding, gehoorbescherming

Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

De werkgever moet zorgen voor goede arbeidsomstandigheden. Dit doet hij door risico's zo veel mogelijk bij de bron te bestrijden en door technische of organisatorische maatregelen te treffen, die collectieve bescherming bieden. Blijven er ondanks de getroffen maatregelen nog risico's bestaan (restrisico's), dan mag de werkgever overgaan tot het verstrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) aan zijn werknemers, passend bij de aard van de werkzaamheden.

≤uitgebreide tekst, uitklappen≥

(uitgebreide tekst)

De RI&E vormt de basis voor de inzet en keuze van Persoonlijke Beschermingsmiddelen. Werkgevers hebben de volgende verplichtingen t.a.v. PBM's

De werkgever:

- zorgt dat de PBM geschikt is om het gevaar te vermijden
- voldoet aan de actuele kwaliteitseisen.
- kiest geen PBM die zelf een gevaar introduceert
- is afgestemd op de drager en voldoet aan ergonomische eisen.
- verstrekt PBM gratis aan zijn werknemers;
- de PBM is voor persoonlijk gebruik. En anders zijn er voorzieningen om een goede hygiëne te waarborgen.
- geeft de benodigde voorlichting en instructie over juist gebruik en onderhoud;
- geeft aan waar PBM gebruikt moeten worden;
- houdt toezicht op het juiste gebruik;
- maakt afspraken over het reinigen, onderhoud en vervanging.

Werknemers hebben de volgende verplichtingen t.a.v. PBM's
De werknemer is verplicht:

- de verstrekte PBM op juiste wijze te gebruiken;
- deel te nemen aan voorlichting en instructie;
- PBM op de juiste wijze te onderhouden en op te slaan.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen zijn per functie uitgewerkt in een oplossingentabel. Klik op de functie om te zien welk PBM bij welke werkzaamheid gebruikt moet worden.

PBM Medewerker wasstraat trucks	PBM Medewerker wasstraat auto's	PMB Medewerker tankstation	PBM Achtergrondinformatie
---	---	--	---

6. Schoonhouden van de shop, horeca en toiletruimtes

Trefwoord: Schoonhouden van de shop en horeca

Secundaire trefwoorden

Koelvloeistof, smeerolie, ruitensproeiervloeistof, schoonmaakmiddelen, sanitairreiniger

Relevante branches

X	Tankstations
	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Medewerkers werkzaam in de shop kunnen met producten met gevaarlijke stoffen in aanraking komen bij het schoonmaken van de shop en de bijbehorende horecavoorzieningen. Ook worden diverse producten verkocht die soms gevaarlijke bestanddelen bevatten. Een aantal daarvan kan bij inademen, inslikken, in de ogen krijgen of huidcontact gezondheidsrisico's opleveren. (Winter-) ruitensproeiervloeistof, sommige spuitbussen en uiteraard de brandstoffen zijn ook brandgevaarlijk.

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

De gevaarlijke stoffen zijn te herkennen aan symbolen op het verpakkingsetiket. Voor de shopmedewerkers geldt dat zij in het reguliere werk in beperkte mate risico's van gevaarlijke stoffen tegenkomen. Waar op gelet moet worden is:

- Schoonmaken met bijtende en irriterende schoonmaakmiddelen, zoals oven-/grillreiniger, chloortabletten, vaatwasmiddel.
- Calamiteiten: lekkage van verpakkingen, morsen van producten in de shop of in het magazijn.
- Het veilig plaatsen/opslaan van gevaarlijke/brandbare producten en met name (winter-) ruitensproeiervloeistof.

Voor het schoonhouden van shop, horeca en toiletruimtes worden schoonmaakmiddelen gebruikt die je ook thuis voor de schoonmaak gebruikt. Dat wil niet zeggen dat er helemaal geen risico's zijn. Speciale aandacht is nodig voor een aantal bijtende en irriterende stoffen, te herkennen aan deze symbolen:

Als je bijtende stoffen in de ogen krijgt leidt dat tot ernstige schade. Ook beschadigen ze de huid. Deze stoffen moet je ook niet met andere producten vermengen want dat kan gevaarlijke reacties veroorzaken (behalve als dat volgens de gebruiksinstructie wel moet, zoals verdunnen met water). Als je met deze producten werkt, ook al is het 'zoals thuis', dan moet je jezelf beschermen (oogbescherming/handschoenen). Je komt dit tegen bij producten als grill-/ovenreiniger, ontkalkers, e.d.

Schoonmaakmiddelen voor toiletten, koelingen en vriezers kunnen irriterend voor de ogen en de huid zijn en schadelijk bij opname door de mond.

Instructie

Maak werkinstructies voor het werken met deze stoffen en geef voorlichting en instructie aan de betrokken medewerkers.

Bijhouden shopvoorraad shopartikelen en incidenten met verkoopproducten

De shopmedewerkers zorgen dat de voorraad producten in de shop op peil blijft. Hiervoor komen zij in het magazijn waar een (veelal kleine) voorraad aanwezig is. In principe zijn de artikelen in de shop goed verpakt en kant en klaar, waardoor er geringe kans is op blootstelling aan het product. Als de verpakking lekt of als medewerkers de klanten assisteren bij het openen en gebruiken van het product, kan er in incidentele situaties contact zijn met deze producten.

Medewerkers moeten dus in eerste plaats eten wat de extra veiligheidseisen met betrekking tot de opslag zijn, in verband met brandgevaarlijkheid en milieurisico's.

Bij beschadiging van de verpakking of bij morsen, moet bij het opruimen wél rekening worden gehouden met de gevaarsaspecten van de gemorste vloeistof. Uiteraard moeten daar ook de geschikte middelen voor beschikbaar zijn, zowel wat betreft persoonlijke beschermingsmiddelen (handschoenen) als middelen (doeken, absorptiekorrels) voor het opruimen en veilig afvoeren van het zo ontstane afval.

Medewerkers moeten daarom geïnstrueerd zijn over de wijze waarop eventueel gelekte producten moeten worden opgeruimd en hoe zij zichzelf moeten beschermen tijdens deze opruimwerkzaamheden.

Veilig opslaan van de shopartikelen

In het tankstation, en wel in de shop, het magazijn en op het buitenterrein, is met name de brandgevaarlijke ruitensproeiervloeistof een risico en met name de winter-ruitensproeiervloeistof. Daar gelden beperkingen voor de aanwezige hoeveelheid en de wijze waarop deze opgeslagen moet worden. Als dit product buiten de shopruimte op voorraad gehouden wordt, dan zijn daarvoor speciale voorzieningen nodig. Zie hiervoor het onderdeel [Veilige opslag van producten](#) (link plaatsen).

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico vermindert of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Vervangen: bron wegnemen	Technische maatregelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
		Procedure instructie medewerkers	PBM Medewerker tankstation
		Werkplekinstructiekaarten voor shopmedewerkers	Reiniging en verzorging van de huid (persoonlijke hygiëne)
			PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbosite mobiliteitsbranche	www.arbocatalogusmobiel.nl
Arbosite FNV	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Arboportaal SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Drive	https://drivenederland.nl/
BOVAG	https://www.bovag.nl/over-bovag
Kenniscentrum InfoMil	https://www.infomil.nl/onderwerpen/veiligheid/activiteitenbesluit/opslag-verpakking/
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Publicatiereeks gevaarlijke stoffen (PGS)	www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl

7. Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein

Trefwoord: Schoonhouden van pompeiland en buitenterrein

Secundaire trefwoorden:

Relevante branches

X	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Naast het schoonhouden van het interieur van shop, horeca en toiletruimtes hebben medewerkers ook als taak om de pompeilanden en het buitenterrein schoon te houden. Hiervoor wordt een breed scala aan schoonmaakmiddelen gebruikt van relatief mild tot corrosief. Medewerkers moeten daarom voorbereid weten waar ze mee werken en voorbereid zijn bijzondere situaties zoals opruimen van lekkages/morsen en speciale reinigers.

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

Schoonmaakmiddelen kunnen schadelijk, irriterend of bijtend zijn. Dit is afhankelijk van de soort reiniger en de bestanddelen in het product. Gevaarlijke stoffen zijn te herkennen aan symbolen op het verpakkingsetiket, zoals bijvoorbeeld irriterend of bijtend:

Als met bijtende producten wordt gewerkt vraagt dit om zorgvuldig werken. Het dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen is een noodzaak. In ieder geval zijn dit zuurbestendige handschoenen en een nauw aansluitende veiligheidsbril of zuurbril. Instructie is daarom belangrijk. Voor het schoonmaken van pompeiland en omgeving is een [Werkplekinstructiekaart](#) beschikbaar.

De werkzaamheden op het buitenterrein kunnen ook contact met de brandstoffen met zich meebrengen, bij het (incidenteel) assisteren van klanten of bij incidenten waarbij brandstof gemorst wordt. De basiskennis is samengevat in de oplossing 'Werken met brandstoffen'. Het is ook van belang dat er goed wordt omgegaan met het opruimen van afval dat bezoekers achterlaten. Zie hiervoor het onderdeel '[Veilig omgaan met afval](#)'.

Een belangrijk aandachtspunt is dat men tijdens de werkzaamheden buiten duidelijk zichtbare kleding draagt. Men moet minimaal hoge zichtbaarheidskleding voorzien van reflecterende strepen dragen, bijvoorbeeld een veiligheidsvest. Het werkgebied moet worden afgezet met pylonen.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Vervangen: bron wegnemen	Technische maatregelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
		Procedure instructie medewerkers	Persoonlijke beschermingsmiddelen medewerker tankstation
	Doseersysteem/ dispenser	Schoonmaakplan	Reiniging en verzorging van de huid (persoonlijke hygiëne)
		Werkplekinstructiekaarten voor shopmedewerkers	PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Arbsite FNV Bondgenoten (rubriek "Gevaarlijke stoffen op het werk")	www.arbobondgenoten.nl
Arbsite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Publicatiereeks gevaarlijke stoffen	www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl

8. Werken met brandstoffen

Trefwoord: Brandstoffen

Secundaire trefwoorden: Benzine, dieselolie, LPG, autogas, aardgas, AdBlue®
Relevante branches

X	Tankstations
	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Brandstoffen zijn natuurlijk onlosmakelijk verbonden met de tankstations. Daar worden benzine, dieselolie, LPG en CNG verkocht. Het is algemeen bekend dat deze producten gevaren met zich meebrengen, zowel een gezondheidsrisico als veiligheidsrisico (brand en explosie).

AC Tank en Was GevStof deel 1 def2025

Pagina 22 van 28

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

Gezondheidsrisico

De gezondheidsrisico's van brandstoffen kunnen zowel acuut (bedwelming, verstikking) als chronisch (eczeem, kanker) zijn.

Benzine ontvet de huid en werkt irriterend op de ogen. Het kan tot 0,15 kg/m³ van het giftige lood (als loodloodalkylen) bevatten. En tot 5% benzeen. Hierdoor wordt benzine beschouwd als een kankerverwekkende stof, kan schade toebrengen aan de erfelijke eigenschappen en is reprotoxisch. Behoort hiermee dus tot de zogenoemde CMR stoffen.

Vrouwen die zwanger zijn of borstvoeding geven mogen niet aan benzine worden blootgesteld. Hetzelfde geldt voor personen jonger dan 18 jaar (jeugdigen).

Gevarenaanduidingen :

H224 - Zeer licht ontvlambare vloeistof en damp.

H304 - Kan dodelijk zijn als de stof bij inslikken in de luchtwegen terechtkomt.

H315 - Veroorzaakt huidirritatie.

H336 - Kan slaperigheid of duizeligheid veroorzaken.

H340 - Kan genetische schade veroorzaken.

H350 - Kan kanker veroorzaken.

H361fd - Wordt ervan verdacht de vruchtbaarheid te schaden. Wordt ervan verdacht het ongeboren kind te schaden.

H411 - Giftig voor in het water levende organismen, met langdurige gevolgen.

Diesel ontvet de huid en werkt irriterend op de ogen.

CLP Gevarenklassen :

H-EUH066 Herhaalde blootstelling kan een droge of een gebarsten huid veroorzaken.

H226 Ontvlambare vloeistof en damp.

H302 Schadelijk bij inslikken.

H304 Kan dodelijk zijn als de stof bij inslikken in de luchtwegen terechtkomt.

H315 Veroorzaakt huidirritatie.

H332 Schadelijk bij inademing.

H335 Kan irritatie van de luchtwegen veroorzaken.

H351 Verdacht van het veroorzaken van kanker.

H373 Kan schade aan organen veroorzaken bij langdurige of herhaalde blootstelling.

H400 Zeer giftig voor in het water levende organismen.

H411 Giftig voor in het water levende organismen, met langdurige gevolgen.

Het risico van blootstelling is beperkt tot incidenten. Blootstelling aan benzine door het personeel bij de gebruikelijke werkzaamheden is sinds de invoering van de selfservice praktisch nihil geworden. Incidenteel wordt een klant nog wel eens geholpen. Alleen bij tankstations met bediening kunnen de medewerkers worden blootgesteld aan benzine door inademing en door huidcontact. Vanwege milieueisen moet er een dampretourinstallatie zijn aangebracht waardoor de vrijkomende dampen direct worden afgezogen en daardoor is de mate van blootstelling ook gering geworden. Bij werkzaamheden waarbij de stof op de handen kan komen moeten geschikte handschoenen (neopreen) gedragen worden om huidblootstelling te voorkomen.

Brand- en explosiegevaar

De brandstoffen zijn zeer brandbaar en kunnen een explosief mengsel vormen als ze vrijkomen. Ook kunnen gassen als ze in een besloten ruimte vrijkomen de zuurstof verdringen. Er moet zodoende altijd voldoende ventilatie zijn op plaatsen waar deze producten vrij kunnen komen. Daarnaast mogen op de plaatsen waar de brandstoffen vrij kunnen komen geen ontstekingsbronnen aanwezig zijn. Dat geldt ook voor eventuele verpakkingen of leidingen (vaten, jerrycans e.d.) waar brandstoffen in hebben gezeten. Zorg bijvoorbeeld dat hier nooit aan geslepen, gesneden of gelast wordt.

Vanwege de vergunningsverplichtingen zijn er stringente eisen aan het voorkomen van brand- en explosierisico's bij brandstofinstallaties. Daarbij worden de ATEX richtlijnen in acht genomen. De eisen zijn in detail uitgewerkt in [PGS-richtlijnen](#). Het is belangrijk er op toe te zien dat klanten geen ongeoorloofde dingen doen op het tankstation: op onjuiste wijze tappen van benzine en diesel in

verpakkingen anders dan het aftanken van het voertuig, gebruik van mobiele telefoon of andere ontstekingsbronnen, roken in de nabijheid van de tankinstallaties.

Er gelden twee belangrijke [Europese richtlijnen ATEX](#) als het gaat om arbo in een omgeving waar risico bestaat tot explosie, zoals een tankstation.

ATEX 153: deze Europese richtlijn heeft betrekking op de arbeidsomstandigheden in relatie tot explosieve atmosferen. Wanneer explosieve atmosferen zich kunnen voordoen, zoals bij tankinstallaties, moet de werkgever, als onderdeel van de RI&E, een explosie veiligheidsdocument opstellen. Daarin worden o.a. de explosierisico's beoordeeld en wordt op basis daarvan een gevarencategorie-indeling opgesteld.

ATEX 114: Afhankelijk van de gevarencategorie-indeling worden eisen gesteld aan de apparatuur die daarbinnen mag worden toegepast. Deze apparatuur moet voldoen aan de Europese productrichtlijn ATEX 114, geïmplementeerd in het Warenwetbesluit Explosie veilig Materieel.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Bron wegnemen	Hulpmiddelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
		Procedure instructie medewerkers	Persoonlijke beschermingsmiddelen medewerker tankstation
		Noodmaatregelen kalender	PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Arbosite FNV Bondgenoten (rubriek "Gevaarlijke stoffen op het werk")	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Drive	https://beta-tankstations.nl/
BOVAG	https://www.bovag.nl/over-bovag
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Infomil: Afleveren brandstoffen aan motorvoertuigen voor het wegverkeer en aan spoorvoertuigen (tankstations)	https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/activiteitenbesluit/activiteiten/installaties/afleverinstallatie/
Publicatiereeks Gevaarlijke stoffen (PGS)	www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl

9. Werken in de wasinstallatie

Trefwoord: Werken in de wasinstallatie

Secundaire trefwoorden
Shampoo, was, zeep, wax

Relevante branches

	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

De gebruikelijke voertuigshampoo en was worden toegepast om de voertuigenlak te reinigen en te beschermen. De verdunde producten vormen een laag gezondheidsrisico en werken vooral irriterend op de huid en de ogen. Bij het werken met de onverdunde producten, kan je wel te maken hebben met een bijtend product. Bij werk met dergelijke producten, zoals het aan-/afkoppelen of bijvullen van de doseersystemen, is bescherming door het dragen van handschoenen en een veiligheidsbril of zuurbril noodzakelijk. Daarnaast zijn er een aantal speciale reinigingsmiddelen waar extra risico's aan verbonden zijn, zoals teer-verwijderaars, speciale velgenreinigers of desinfectiemiddelen.

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

Standaardwasmiddelen

In de wasstraten zelf worden de producten sterk verdund (veelal minstens 1:50) toegepast, waardoor het middel dat daadwerkelijk gebruikt wordt geen schadelijke effecten meer heeft. Verdunning van producten in de autowasbedrijven wordt meestal uitgedrukt in een hoeveelheid product per auto. Dit ligt voor shampoo op circa 25 ml/auto en voor polish ligt dit zelfs nog lager met circa 10 ml/auto. Voor de medewerkers in de wasinstallatie betekent dit dat zij tijdens hun werkzaamheden alleen in aanraking komen met de sterk verdunde gebruiksopties. Door een juiste manier van werken is de blootstelling ook beperkt. Bij het voorwassen en met name bij gebruik van speciale reinigers zoals velgenreiniger of asfaltverwijderaars kan er wel sprake zijn van extra risico's.

In de truckwash is de blootstelling vaak groter dan in de personenwagen wasstraten. Er wordt meer handmatig gereinigd met lans en (telescoop)borstel op plekken waar de automatische borstels niet bij kunnen. Soms wordt ook de binnenzijde (het laadruim) gereinigd. Voor sommige vervuiling worden ook speciale middelen gebruikt zoals teer/asfalt verwijderaars. Er is dus extra kennis nodig over de risico's en de beschermende maatregelen bij het werken met deze speciale middelen.

Veel van de gebruikelijke reinigingsmiddelen (shampoo, was, droogglans) hebben qua risico's dezelfde eigenschappen. Reinigers en ontvetters op waterbasis kunnen schadelijk, irriterend of bijtend zijn. Dit is afhankelijk van de soort reiniger en de bestanddelen in het product. Gevaarlijke stoffen zijn te herkennen aan symbolen op het verpakkingsetiket, zoals bijvoorbeeld irriterend of bijtend.

Instructie is daarom belangrijk. Zie hiervoor [Werkplekinstructiekaarten \(WIK\) werken in de wasstraat.](#)

Speciaalreinigers

Naast de gebruikelijke wasmiddelen worden ook speciale reinigingsmiddelen gebruikt voor toepassingen zoals:

- Velgenreinigers
- Het verwijderen van hardnekkig vuil zoals asfaltresten (tar remover)
- Het verwijderen van restproducten zoals betonmortel
- Desinfectie van vrachtruim (HACCP reiniging)

Bij dergelijke speciale reiniging is een nadere beoordeling van de risico's vereist, omdat de gebruikte producten vaak grotere risico's met zich meebrengen. Hierbij is het zaak dat de juiste werkmethode (bijvoorbeeld niet vernevelen) wordt gehanteerd en ook zijn er vaak speciale persoonlijke beschermingsmiddelen nodig. Betrek bij die beoordeling een ter zake deskundige zoals een arbeidshygiënist.

Voorbeeld: risicobeoordeling asfalt verwijderaar

Deze reinigers en ontvetters kunnen naast bijtende stoffen ook organische oplosmiddelen op koolwaterstofbasis bevatten die op lange termijn schade in het lichaam veroorzaken of die giftig zijn, te herkennen aan deze symbolen:

Deze stoffen kunnen ook schadelijk, irriterend en brandbaar zijn.

Deze middelen moeten niet verneveld worden, omdat inademing van fijne druppels tot acute longschade kan leiden. Bovendien kan bij het vernevelen van deze middelen een risico ontstaan op brand en explosie (als er ergens een ontstekingsbron aanwezig is).

Daarnaast kan overmatige inademing en huidcontact tot verschillende gezondheidsproblemen leiden. De gezondheidsklachten kunnen direct optreden, zoals een rode of droge huid door de ontvettende werking, maar ook pas na jaren verschijnen en/of verergeren na langdurige blootstelling, zoals eczeem. Organische oplosmiddelen kunnen in het lichaam opgenomen worden door inademen of door opname via de huid. Eenmaal opgenomen kunnen zij effecten op het zenuwstelsel hebben of andere organen beschadigen. Deze middelen moeten dus alleen in goed geventileerde omgeving gebruikt worden en in zo klein mogelijke hoeveelheden.

Veel van deze producten mogen niet door zwangere - of borstvoeding gevende vrouwen gebruikt worden in verband met risico op schade aan de baby. Ook is het voor jeugdigen (jonger dan 18 jaar) verboden om met sommige van deze stoffen te werken.

Men dient met deze speciale reinigers dus zorgvuldig te werken, om elke vorm van blootstelling te voorkomen. Het dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen is een noodzaak. In ieder geval zijn dit oplosmiddel- en zuurbestendige handschoenen en een nauw aansluitende veiligheidsbril of zuurbril.

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Vervangen: bron wegnemen	Technische maatregelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
Minder schadelijk product	Doseersysteem / dispenser	Procedure instructie medewerkers	Persoonlijke beschermingsmiddelen bedieningsmedewerker truckwas
	Veilige opslag van producten	WIK werken in de wasinstallatie	Persoonlijke beschermingsmiddelen bedieningsmedewerker wasinstallatie personenwagen
			PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbocatalogusmobiel.nl
Arbosite FNV (rubriek "Gevaarlijke stoffen op het werk")	https://www.fnv.nl/werk-inkomen/veilig-gezond-werken/gevaarlijke-stoffen
Arbosite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Zelfinspectie ISZW	https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/werken-met-gevaarlijke-stoffen
RIVM grenswaarden gevaarlijke stoffen	https://rvs.rivm.nl/normen/werkende/grenswaarden
Publicatiereeks Gevaarlijke stoffen	www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl

10. Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie

Trefwoord: Schoonhouden en onderhoud van de wasinstallatie

Secundaire trefwoorden
Relevante branches

	Tankstations
X	Wasbedrijf

Risicobeschrijving

(korte intro)

Hygiëne in en om het tankstation en wasbedrijf wordt door het personeel verzorgd. Zij maken het interieur schoon van bijvoorbeeld de shop, reinigen toiletruimtes en buiten de pompeilanden en de omgeving. De middelen die hiervoor gebruikt worden kunnen gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

<uitgebreide tekst, uitklappen>
(uitgebreide tekst)

Schoonmaakmiddelen kunnen schadelijk, irriterend of bijtend zijn. Dit is afhankelijk van de soort reiniger en de bestanddelen in het product. Gevaarlijke stoffen zijn te herkennen aan symbolen op het verpakkingsetiket, zoals bijvoorbeeld irriterend of bijtend:

(voor alle gevaarsymbolen klik hier)

Speciale aandacht is nodig voor het gebruik van **zure reinigers** voor het verwijderen van kalkaanslag in wasstraten. Dit vraagt dit om zorgvuldig werken. Het dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen is een noodzaak. In ieder geval zijn dit zuurbestendige handschoenen en een nauw aansluitende veiligheidsbril of zuurbril.

Instructie is daarom belangrijk. Zie hiervoor [Werkplekinstructiekaarten \(WIK\) werken in de wasstraat.](#)

Oplossingentabel

De diverse oplossingen in de tabel zijn ingedeeld volgens de [arbeidshygiënische strategie](#). Zoals gezegd heeft aanpak aan de bron (linker kolom) de voorkeur boven oplossingen van lagere orde (kolommen ernaast). Binnen elke kolom zijn de oplossingen gerangschikt naar effectiviteit, dat wil zeggen de mate waarin het risico verminderd of geheel weggenomen wordt. De meest effectieve oplossingen binnen een kolom staan bovenaan, de minst effectieve oplossingen onderaan.

Bron wegnemen	Hulpmiddelen/ Afscherming bron	Organisatorische maatregelen	Persoonlijke beschermingsmiddelen
	Doseersysteem/ dispenser	Procedure instructie medewerkers	PBM bedieningsmedewerker wasbedrijf personenauto's
		Schoonmaakplan	PBM bedieningsmedewerker wasbedrijf trucks
			Reiniging en verzorging huid
			PBM: Achtergrondinformatie

Achtergrondinformatie

URL(s), titel	URL(s), webadres / documentnaam
Arbocatalogus Tankstations en Wasbedrijven	www.arbomobiel.nl
Arbsite FNV Bondgenoten (rubriek "Gevaarlijke stoffen op het werk")	www.arbobondgenoten.nl
Arbsite CNV	www.veiligengezondwerken.nl
Arboportaal van SZW	Risico's van gevaarlijke stoffen Arboportaal
Nederlandse Arbeidsinspectie	https://www.nlarbeidsinspectie.nl/
Publicatierreeks gevaarlijke stoffen	www.publicatierreeksgevaarlijkestoffen.nl